

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΚΟΡΑΣΙΩΝ

ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

ὑπὸ τῆς Πολυτέλεις Κουσκοῦρη.

(Συνέχεια ἴδε φυλλάδι. Π.).

Αυτοχρῆς τις νεάνις, ἐμπλῆως τοῦ τρυφεροῦ καὶ θαυμαστοῦ, ὅπερ ἐγοήτευσεν αὐτὴν εἰς τὰς ἀναγνώσεις, ἐκπλήττειται μὴ εὐρίσκουσα οὐδὲν ἕν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀληθῆ ὑποκείμενα, ὁμοιάζοντα τοῦς ἥρωας ἐκείνους· αὐτὴ ἐπιθυμῶν νὰ ζῇ ὡς αἱ ἰδανικαὶ ἐκεῖναι ἡγεμονίδες, αἵτινες ἐν ταῖς μυθιστορίαις εἶσιν αἰετοποτε θελητικαί, αἰετοποτε λατρευόμεναι, αἰετοποτε ἀνώτεροι πάσης ἀνάγκης· ὅποια ἀηδία δι' αὐτῆς νὰ καταδραίνωσιν ἐκ τοῦ ἡρωϊσμοῦ εἰς τὰς ταπεινοτάτας οἰκιακὰς ἐργασίας!

Ἄλλαι πάλιν νεάνιδες ἐπεκτείνουσι τὴν περιέργειαν αὐτῶν ἐπὶ μᾶλλον μακρὰν καὶ ἀναιγιγνύονται εἰς τὰ τῆς θρησκείας, καίπερ ἀνίλικτοι αἱ δ' ἐπιτερημέναι ἀγγινοίας, ἔχουσι ἄλλα περιεργείας ἀναλόγους μὲ τὴν νεορὰν αὐτῶν κατάστασιν· ἐπιθυμοῦσι μετὰ πόθου νὰ γνωρίζωσι πᾶν ὅ,τι γίνεται καὶ λέγεται νὰ μανθάνωσιν ἄσματα, εἰδήσεις, ῥαδιουργίας· νὰ λαμβάνωσιν ἐπιστολάς, ν' ἀναγινώσκωσι τὰς τῶν ἄλλων, νὰ μανθάνωσι καὶ νὰ λέγωσι τὰ πάντα· εἰσὶ κενόδοξοι, ἢ δὲ κενόδοξία γεννᾷ τὴν πολυλογίαν· εἰσὶν ἀπεισοκεπτοί, ἢ δὲ ἀπεισοκεψία ἐμποδίζει τὰς σκέψεις, αἵτινες δύνανται συχνάκις νὰ ἐπιφέρωσι τὴν σιωπὴν καὶ τὴν ἐχεμυθίαν· ἀλλ' εὐπλαστον καὶ ὑγρὸν ἢ νεότης. (Πλουτ. περὶ παιδ. ἀγωγῆς). Ἄς σκεφθῶμεν δ' ἤδη ὅποιαί τινες εἰσὶν αἱ πρώτισται βάσεις τῆς ἀνατροφῆς, ἢ τῆς καλῆς ἀγωγῆς.

Ἴνα προλάβῃ τις πάντα ταῦτα τὰ κακὰ, τὰ μέγιστα ὄφελαι, ν' ἀρχίσῃ τὴν ἀνατροφὴν τῶν κορασίων ἀπὸ τῆς τρυφερώτερης αὐτῶν ἡλικίας· ἢ πρώτη αὕτη ἡλικία, ἐγκαταλειπομένη εἰς ἀνοήτους καὶ ἐνόητους εἰς ἀτάκτους γυναῖκας, εἶναι ἐκείνη, καθ' ἣν γεννῶνται αἱ βαθύτεροι ἐντυπώσεις, καὶ ἥτις, ἐπομένως, ἔχει μεγίστην σχέσιν καὶ ἐπιρροὴν καθ' ὅλον τὸν λοιπὸν βίον.

Πρὶν οἱ παῖδες μάθωσι νὰ ὁμιλῶσι καθαρῶς, δύναται τις νὰ προετοιμάσῃ αὐτοὺς διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν. Ἴσως τοῦτο ἐκληρθῇ ὡς ὑπερβολή, ἀλλὰ πρὸς βεβαίωσιν ἀρκεῖ νὰ παρατηρήσῃ τις πᾶν ὅ,τι πράττει τὸ παιδίον πρὶν ἐπὶ ἀρχίσει νὰ ὁμιλῇ. Μανθάνει γλώσσαν, ἣν θέλει ὁμιλῆσαι μετ' ὀλίγον ἀκριβέστερα, παρ' ὅσον οἱ σοφοὶ τὰς ἀρχαϊκὰς, ἢ τὰς μητέρας γλώσσας, ἃς ἐσπούδασαν μετὰ τοσούτου κόπου εἰς ὠριμωτάτην ἡλικίαν. Ἄλλὰ τί εἶναι τὸ νὰ μάθῃ τις μίαν γλώσσαν; Τοῦτο δὲν συνίσταται μόνον εἰς τὸ νὰ ἐπισωρεύῃ εἰς τὴν μνήμην αὐ-

τοῦ μίαν ἀριθμὸν λέξεων· ἀλλ' ὡς λέγει ὁ ἱερός Λύγουστίνος, τὸ νὰ ἐννοῇ συγχρόνως τὴν σημασίαν ἐκάστης λέξεως ἰδιαίτερος. Τὸ νήπιον, λέγει, μεταξὺ τῶν κλαυθμησμῶν καὶ τῶν ἀθυριῶν του παρατηρεῖ τίνος ἀντικειμένου ἐκάστη λέξις εἶναι σημεῖον. Πράττει δὲ τοῦτο, πότε μὲν βλέπον τὰς φυσικὰς τοῦ σώματος κινήσεις, τὰς ἀναγομένας, ὅπως δῆποτε εἰς τ' ἀντικείμενα, περὶ ὧν ὁμιλεῖ τις, πότε δὲ πληττόμενον διὰ τῆς συνεχοῦς ἐπαναλήψεως τῆς αὐτῆς λέξεως, δηλοῦσας ταῦτ' ἀντικείμενον. Εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ἡ ὀργανικὴ κατασκευὴ τοῦ ἐγκεφάλου τῶν παιδῶν, τοῖς χορηγεῖ θαυμαστὴν εὐκολίαν εἰς ἀντίληψιν ὄλων τούτων τῶν εἰκόνων· ἀλλ' ὅποια ἀντίληψις πνεύματος δὲν ἀπαιτεῖται, ἵνα διακρίνη καὶ ἐκφράσῃ ἐκάστην εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς!

Παρατηρήσατε δὲ προσέτι πόσον οἱ παῖδες καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς βρεφικῆς ἡλικίας ἐπιθυμοῦσι τοὺς κολακεύοντας, καὶ ἀπορρῶγουσι τοὺς καταθλίβοντας αὐτοὺς· πόσον ἠξιοῦνται νὰ κραυγάζωσιν ἢ νὰ σιωπῶσιν, ἐν' ἀπολαύσωσιν ὅ,τι ἐπιθυμοῦσι καὶ τέλος πόσον ἔχουσι ἤδη πικουρίαν καὶ ζηλοτυπίαν· εἶδον, λέγει ὁ ἱερός Λύγουστίνος, παῖδα ζηλότυπον, ὅστις ἐν ᾧ δὲν ἠξιοῦνται ἀκόμη νὰ ὁμιλῇ, ἐθεώρει μὲ πρόσωπον ὠχρὸν, καὶ ἐξηγριωμένους ὀφθαλμοὺς ἄλλον παῖδα, ὅστις ἐθέλαζε μετ' αὐτοῦ.

Ἐκ τούτων γίνεται δῆλον, ὅτι οἱ παῖδες ἐννοοῦσιν ἕκτοτε πλείωτον παρ' ὅσον συνήθως φαντάζεται τις. Οὕτω δύναται τις νὰ διεγείρῃ εἰς αὐτοὺς δι' ἐντόνων λόγων καὶ σχημάτων, τὴν κλίσιν τοῦ νὰ εἶναι καὶ νὰ συνκαστρέφωσιν μᾶλλον μετὰ τιμίων καὶ ἐναρέτων, ἢ μετὰ ἀτιμίων προσώπων, αἵτινα ἤθελον ἀποθῆ ἐπιβλαστῆ εἰς αὐτοὺς. Προσέτι δύναται τις διὰ τῶν διαφόρων σχημάτων τοῦ προσώπου καὶ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς νὰ τοῖς παραστήσῃ μετὰ ρείκης ὅσους ἀνθρώπους εἶδον εἰς ἕξαψιν θυμοῦ ἢ εἰς ἄλλην τινὰ παρεκτροπὴν· καὶ διὰ γλυκέως τόνου καὶ γαληνιαίου προσώπου νὰ παραστήσῃ μετὰ θαυμασμοῦ, ὅτινα εἶδε φερόμενον μετὰ φρονήσεως καὶ σεμνότητος.

Δὲν ἐκθίτω τὰ μικρὰ ταῦτα πράγματα ὡς μεγάλα· ἀλλὰ τέλος, αἱ προδιαθέσεις αὐταί, καίτοι μεμακρυσμένα, εἰσὶν ἀρχαὶ ἃς δὲν πρέπει νὰ παραμελήσῃ τις· ὁ δὲ τρόπος οὗτος τοῦ προλαμβάνειν μακρόθεν τοὺς παῖδας, ἔχει ἀνεπικαισθήτους συνεπείας εὐκολουόσας τὴν ἀνατροφὴν. Ἐὐπλαστον καὶ ὑγρὸν ἢ νεότης, καὶ ταῖς τούτων ψυχαῖς ἀπαλαῖς ἐπὶ τὰ μαθήματα ἐντίκται· πᾶν δὲ τὸ σκληρὸν χαλεπῶς μαλάττεται. Καθάπερ γὰρ σφραγίδες τοῖς ἀπαλοῖς ἐναπομάττονται κηροῖς, οὕτως αἱ μαθήσεις ταῖς τῶν ἐπὶ παιδίων ἐναποτυποῦνται. Καί μοι δοκεῖ Πλάτων ὁ δαιμόνιος ἐμμελῶς παραινεῖν ταῖς τίτθαις μὴ τοὺς τυχόντας μύθους ταῖς παιδίους λέγειν, ἵνα μὴ τὰς τούτων ψυχὰς ἐξ ἀρχῆς ἀσείας καὶ διαφθορὰς ἀναπύμπλασθαι συμβαίη. Κινδυνεύει δὲ καὶ Φωκυλίδης ὁ ποιητῆς καλῶς παραινεῖν, λέγων·

« Παιδ' ἐπ' ἰόντα χριῶν δὴ καλὰ διδασκόμεν ἔργα. »
(Πλουτ. περὶ παιδ. ἀγωγῆς)

Ἐάν δέ τις ἀμφιβάλλῃ ἀκόμη περὶ τῆς δυνάμεως, ἣν ἔχουσιν αἱ πρῶται αὐταὶ τῆς νηπιότητος ἐντυπώσεις ἐπὶ τῆς ἀνδρικήσ ἡλικίας, ὡς παρατηρήσῃ πόσον, ἢ ἀνάμνησις πραγμάτων, τὰ ὅποια παῖς ὦν ἀγάπησε, διαμένει ζωηρὰ καὶ ἡδαῖα εἰς ἡλικίαν προβεβηκυῖαν. Ἐάν δέ, ἀντὶ νὰ ἐμπνέωμεν εἰς τοὺς παῖδας ματαιοὺς φόβους φαντασμάτων καὶ πνευμάτων ἐναερίων, ἀδυνατιζόντας διὰ μεγάλων κλονήσεων, τὸν ἔτι τρυφερὸν ἐγκέφαλον αὐτῶν· ἔάν, ἀντὶ ν' ἀφίνωμεν αὐτοὺς ν' ἀκαλουθῶσι πάσας τὰς φαντασίας καὶ διαθέσεις τῶν τροφῶν αὐτῶν, ὡς πρὸς τὰ πράγματα, τὰ ὅποια πρέπει νὰ ἀγαπῶσιν οἱ παῖδες, ἢ ν' ἀποστρέφονται· ἔάν, λέγω, καταγινώμεθα νὰ δίδωμεν εἰς αὐτοὺς πάντοτε εὐχάριστόν τινα ἰδέαν τοῦ καλοῦ, καὶ τρομακτικὴν τοῦ κακοῦ, ἢ προκατάληψις αὕτη ἠθελεν εὐκολύνει πολὺ εἰς τὸ μετὰ ταῦτα τὴν πρᾶξιν ὅλων τῶν ἀρετῶν· ἀπ' ἐναντίας δέ, ἐμπνέωμεν εἰς αὐτοὺς φόβον διὰ πάντα ἱερέα μελανὰ ἐνδεδυμένον· ὁμιλοῦμεν πρὸς αὐτοὺς περὶ θανάτου μόνον διὰ νὰ τοὺς τρομάξωμεν καὶ διηγώμεθα εἰς αὐτοὺς ὅτι οἱ νεκροὶ ἐγείρονται τὴν νύκτα ὑπὸ σχῆμα τρομακτικόν· πάντα δέ ταῦτα συντελοῦσι μόνον εἰς τὸ νὰ καθίσταται ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἀδύνατος καὶ δειλὴ, προδιαθετομένη κατὰ τῶν καλητέρων πραγμάτων.

Τὸ ὠφελιμώτερον, κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς παιδικῆς ἡλικίας, εἶναι τὸ νὰ προφυλάττωμεν τὴν ὑγείαν τοῦ παιδός· νὰ προσπαθῶμεν νὰ παρασκευάζωμεν, ἵνα εἴπω οὕτως, εἰς αὐτὸν αἷμα γλυκὺ, διὰ τε τῆς ἐκλογῆς τῶν φαγητῶν καὶ διὰ τῆς διαίτης ἀπλῆς τινός ζωῆς· καὶ τοῦτο, κανονίζοντες τὰ γέυματα αὐτοῦ, εἰς τρόπον ὥστε νὰ τρώγῃ πάντοτε ὡς ἔγρηστα κατὰ τὰς αὐτὰς ὥρας· νὰ τρώγῃ συνεχῶς καὶ ἀναλόγως τῆς χρείας του καὶ νὰ μὴ τρώγῃ ποσῶς παρὰ τὸ ὠρισμένον, διότι ἄλλως ἐπιβαρύνει τὸν στομάχον, ἐν ᾧ ἡ πέψις δὲν ἐπιλιώσεται· νὰ μὴ τρώγῃ τίποτε μετὰ μεγάλης ὀρέξεως καὶ περισσώτερον τοῦ δέοντος, καὶ οὐδέποτε πολυποικίλα φαγητὰ, ἀλλ' ἀπλούστατα ὅσον ἐνδέχεται, διότι ἡ ποικιλία τῶν βρωμάτων παρατείνει τὴν ὄρεξιν, καὶ μετὰ τὴν ἀναπλήρωσιν τῆς ἀληθοῦς ἀνάγκης τῆς τροφῆς.

• Μέτρον ἔστω σοι παντός αἵτου καὶ πότου ἢ πρώτου τῆς ὀρέξεως ἐμπλησις· ὅψον δέ καὶ ἡδονὴ αὐτὴ ἢ ὄρεξις. (Στοβ. Ἐπικτ.) καὶ, ὅκου ἂν τροφή παρὰ φύσιν ἴλεων εἰσέλθῃ, τοῦτο νοῦσον ποιεῖ (Ἰπποκρ. Ἀφορ. τόμ. β'. §. 17').

Ὅτι εἶναι πρᾶξις ὠφελιμώτατος εἰς τοὺς παῖδας εἶναι νὰ στερεώσωμεν τὰ ὄργανα αὐτῶν, μὴ ἐπισπυδόντες ποσῶς τὴν ἐκπαίδευσιν, ν' ἀπομακρύνωμεν πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ ἐξάψῃ τὰ πνεύματα καὶ νὰ συνθεσίωμεν βαθμυπῶν τὸν παῖδα εἰς τὴν στέρησιν τῶν πραγμάτων, περὶ ὧν ἔδειξε μεγάλην ἐρεσιν, ὥστε νὰ μὴν ἐλπίζῃ ποτέ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ὄσων ἐπιθυμεῖ.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου, καὶ δύσκολος ἢ κακὴ ἂν εἶναι ἡ φυσικὴ ῥοπή τῶν παιδῶν, δύναται τις νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς εὐπειθεῖς, ὑπομονητικούς, σταθεροὺς, φαιδρῶς καὶ ἡσύχους· ἐνθ', ἔάν παραμελήσῃ αὐτοὺς

κατὰ τὴν πρώτην ταύτην ἡλικίαν, καθίστανται ὀρμητικοὶ καὶ ἀνήσυχοι καθ' ὅλον αὐτῶν τὸν βίον· διότι, τὸ αἷμα αὐτῶν ἐξάπτεται, αἱ ἐξῆς σχηματίζονται, τὸ τρυφερὸν ἀκόμη, σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ μὴ ἔχουσα οὐδεμίαν εἰσέτι κλίσιν πρὸς οὐδὲν ἀντικείμενον, ῥέπουσιν ἀμφοτέρω εἰς τὸ κακόν· ἐκ τούτου γεννᾶται ἐν ἑαυτοῖς εἶδος τι δευτέρου προπατορικοῦ ἀμαρτήματος, τὸ ὅποιον εἶναι ἡ πηγὴ μυρίων ἀτοπημάτων, ὅταν φθάσωσιν εἰς ἡλικίαν μεγαλητέραν.

Ἐν δέ τῇ ἡλικίᾳ ἐκείνῃ, καθ' ἣν τὸ λογικὸν αὐτῶν ἀνεπτύχθη, ὅλοι οἱ πρὸς αὐτοὺς λόγοι ἡμῶν πρέπει νὰ τείνωσιν εἰς τὸ νὰ καταστήσωσιν ἀγαπητὴν τὴν ἀλήθειαν, καὶ μισητὴν πᾶσαν ὑποκρισίαν. Οὕτω, δὲν πρέπει ποτέ νὰ μεταχειρίζομεθα οὐδεμίαν προσηγορίαν ἵνα καταπραυνώμεν ἢ πείσωμεν τοὺς παῖδας εἰς ὅ, τι θέλωμεν· διότι οὕτω διδάσκομεν αὐτοὺς τὴν πανουργίαν, ἣν δὲν ἀπομανθάνωσι ποτε· πρέπει νὰ ὀδηγῶμεν αὐτοὺς διὰ τοῦ ἀρετοῦ λόγου, ὅσον ἐνεστί. α. Συνηθιστέον τοὺς παῖδας τ' ἀληθῆ λέγειν· τὸ γὰρ ψεύδεσθαι δουλοπρεπὲς καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις μισηστὸν ἄξιον. (Πλουτ. περὶ παιδ. ἀγωγ. β.). καὶ, ψεύδεσθαι ἀνελεύθερον· ἀλήθεια γενναῖον. α (Στοβ. Ἀπολλ.).

Ἄλλ' ἕξ ἐξετάσωμεν ἐγγύτερον τὴν κατάστασιν τῶν παιδῶν, ὅπως ἴδωμεν, λεπτομερέστερα ὅ, τι ἀρμόζει εἰς αὐτοὺς· ἡ οὐσία τοῦ ἐγκεφάλου τῶν εἶναι ἀπαλὴ καὶ παγιοῦται καθ' ἑκάστην· τὸ δὲ πνεῦμα αὐτῶν δὲν γνωρίζει τίποτε, τὰ πάντα εἶναι δι' αὐτὸ νέα· ἡ ἀπαλότης δ' αὕτη τοῦ ἐγκεφάλου εἶναι αἰτία τοῦ νὰ γίνωνται αἱ ἐντυπώσεις εὐκόλως, καὶ ἐκ τούτου οἱ παῖδες ἐκπλήττονται εἰς τὸ κενόφανές, θαυμάζουσιν εὐκόλως καὶ εἶναι λίαν περίεργοι. Εἶναι ἀληθές ἐπίσης ὅτι τὸ ὑγρὸν τοῦτο καὶ ἡ ἀπαλότης τοῦ ἐγκεφάλου ἠνωμένη μετὰ μεγίστης θερμότητος, δίδει κίνησιν εὐκόλον καὶ συνεχῆ, ἐξ ἧς προέρχεται ἡ ἐνεργητικότης τῶν παιδῶν, μὴ ἐφίνουσα αὐτοὺς νὰ ἐπιστήσωσιν τὴν προσοχὴν εἰς οὐδὲν ἀντικείμενον, ὡς καὶ τὸ σῶμά των εἰς οὐδένα τόπον.

Ἀφ' ἑτέρου, μὴ δυνάμενοι ἀκόμη οἱ παῖδες νὰ σκέπτωνται, οὔτε νὰ πράττωσι τι οἰκοθεν, παρατηροῦσι καὶ λαλοῦσιν ὀλίγον, ἐκτός ἂν συνηθίσωσι παρ' ἄλλου τινός νὰ ὁμιλῶσι πολὺ, καὶ τοῦτο πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν πάντοτε. • Δύο παιοῦ καιροὺς τοῦ λέγειν ἢ περὶ ὧν οἶσθα σαφῶς, ἢ περὶ ὧν ἀναγκαῖον εἶπεν· ἐν τούτοις γὰρ μόνους ὁ λόγος τῆς σιγῆς κρείττων. • (Ἰσοκρ. πρὸς Δημόν.)

Συνεχῶς ἡ ἡδονὴ, ἣν ἀπολαμβάνει τις ὁμιλῶν μετὰ ὠραίων παιδῶν, διαφθείρει αὐτοὺς· συνεθίζομεν αὐτοὺς νὰ λέγωσι τυχαίως ὅ, τι ἂν ἔλθῃ εἰς τὸν νοῦν των, καὶ νὰ ὁμιλῶσι περὶ πραγμάτων, περὶ τῶν ὁποίων δὲν ἔχουσιν ἀκόμη ἀκριβῆ γνῶσιν. Μένει δ' εἰς αὐτοὺς καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ζωῆς ἡ ἐξῆς τοῦ νὰ κρίνωσι ταχέως καὶ νὰ λέγωσι περὶ ὄσων δὲν ἔχουσιν ἰδέας σαφεῖς καὶ διακεκριμένας, ὅπερ καὶ ἀποτελεῖ κάκιστόν τινα χαρακτῆρα τοῦ πνεύματος.

α Παντελῶς ἀπαιδεύτου ἐστί τὸ μὴ δύνασθαι σιωπᾶν, ἀλλ' ἐκλαλῶν τὰ μὴ καλῶς ἔχοντα. (Στοβ. Σιμωνίδ.)

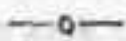
Ἡ αὐτὴ ἡδονὴ ἐπιφέρει προπέτι ἀποτέλεσμα τι ἐλεθριον, ὅτι δηλ. οἱ παῖδες νομίζουσιν ὅτι πάντες βλέπουσιν αὐτοὺς μετ' εὐνοίας, ὅτι παρατηροῦσι πᾶν ὅ,τι πράττουσι, καὶ ὅτι ἀκροάζονται αὐτοὺς μετ' εὐχριστήσεως· ἐκ τούτου ὑπολαμβάνουσιν ὅτι ὁ κόσμος ἐνασχολεῖται πάντοτε περὶ αὐτῶν.

Ἐν τῇ ἡλικίᾳ ταύτῃ καθ' ἣν οἱ παῖδες ἀπολαμβάνουσι πάντοτε ἀνευφημίας, χωρὶς ν' ἀπαντῶσιν οὐδέποτε ἀντιλογίαν, συλλαμβάνουσιν ἐλπίδας χιμικρικῆς, προστοιμαζούσας ἀτελευτήτους ἀπάτας ἐφ' ὅλον αὐτῶν τὸν βίον. Εἶδον παῖδας, νομίζοντας ὅτι προέκειτο λόγος περὶ αὐτῶν ὁσάκις ὠμίλουν τινὲς μυστικά· διότι παρατήρησαν ὅτι τοῦτο ἔγεινε πολλὰκις φανταζόμενοι οὕτως ὅτι ἐν ἑαυτοῖς τὰ πάντα εἰσὶν ἐκτακτα καὶ ἀξιοθαύμαστα· ἡμεῖς ὁμῶς πρέπει νὰ φροντίζωμεν περὶ τῶν παίδων ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶν. Δεικνύετε αὐτοῖς μάλιστα ὅτι ἐξ ἀγάπης καὶ ἐξ ἀνάγκης ἐπιβλέπετε τὴν διαγωγὴν αὐτῶν καὶ οὐχὶ ἐκ θαυμασμοῦ διὰ τὸ πνευμά των. Εὐχαριστήθητε νὰ μορφώνητε αὐτοὺς βαθμηδὸν κατὰ τὰς παρουσιαζομένας φυσικὰς περιστάσεις· καὶ ἐν περιπτώσει δὲ καθ' ἣν τὸ πνεῦμα αὐτῶν εἶναι ἀφ' ἑαυτοῦ προοδευτικόν, πρέπει νὰ φοβῆσθε, διότι ὁ κίνδυνος τῆς φιλοδοξίας καὶ τῆς οἰήσεως εἶναι πάντοτε μείζων τοῦ καρποῦ τῆς προῶρου ταύτης ἀνατροφῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως, ὅστις ἀποτελεῖ τόσον κρότον.

ΣΑΤΩΒΡΙΑΝΔΟΣ ΚΑΙ ΛΟΡΔΟΣ

ΓΥΛΦΟΡΔΟΣ.

Ἐσχάτως ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις ἢ ἐν ἑτέσιν 1822 καὶ 1823 ἡμιεπίσημος ἀλληλογραφία μεταξὺ τοῦ ὑποκόμητος Μικρέλλου, τότε χρηματίσαντος ἐπιτετραμμένου τῆς Γαλλίας ἐν Λονδίνω, καὶ τοῦ Σατωβριάνδου, ὄντος ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ τοῦ Λουδοβίκου III'. Μεταξὺ δὲ τῶν ἐπιστολῶν τούτων εὑρομεν δύο περὶ τοῦ Λόρδου Γυλφόρδου πραγματευομένας, τὰς ὁποίας εὐχαρίστως μεταφέρομεν εἰς τὰς στήλας τῆς Πανδώρας, πεπεισμένοι, ὅτι πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν Λόρδον Γυλφόρδον εἶναι· ἀξίον νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ τῆς Ἑλλάδος, διότι ὀλίγοι βεβαίως εἶναι οἱ ἄνθρωποι εἰς οὓς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ὀφείλει τοσοῦτον γενναίας, ἀφιλοκερδεῖς καὶ μεγάλας εὐεργεσίας.

Μάρκελλος πρὸς Σατωβριάνδον.

Λονδίνον 21 Ἰουνίου 1823.

Κατ' αὐτὰς προσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν μου γερου-

στῆς Ἀγγλος, μ' ἐχαίρεισεν εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἀφοῦ ὠμιλήσαμεν ἱκανὴν ὥραν εἰς τὴν γλῶσσαν ταύτην, ὁ σοφὸς ἀνὴρ ἀνέμιξεν εἰς αὐτὴν καὶ τὴν ἀρχαίαν· καὶ ἐπειδὴ, ὡς φιλολογικὴ καὶ ἂν ᾖναι ἡ ὀμιλία, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μὴ παρεισφρήσῃ εἰς αὐτὴν καὶ ὀλίγη τις πολιτικὴ, ἔειπε, μὲ εἶπε, τὴν ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ζωγραφηθεῖσαν εἰκόνα τοῦ Κάννιγγος; (ὁ μέγας Κάννιγγ ἦτο τότε πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας καὶ δὲν εἶχε πολιτευθῆ πολλὰ ἐπιτηδεύσας εἰς τὰ Ἰσπανικὰ πράγματα). Ἰδοὺ αὐτὴ, ἂν καὶ ὁ ἡμέτερος Ὀδυσσεὺς ἐλησμόνησεν ἀπὸ τινος καιροῦ τὴν σύνεσίν του. Καὶ ὁ Ἀγγλὸς γερουσιαστῆς, ὅστις γνωρίζει τὴν Ἑλληνικὴν ὡς ὁ Δημοσθένης, ἀλλὰ τὴν προφέρει μὲ τὸν ἀκατάληπτον ἐκεῖνον τρόπον ὅν ἀκολουθοῦσιν οἱ τῆς Ὀξωνίας μαθηταί, ἤρχισε νὰ μ' ἀπαγγέλλῃ τοὺς ἀκολουθούτους τῆς Ἰλιάδος στίχους.

Ἄλλ' ὅτε δὴ πολύμητις ἀναΐξειεν Ὀδυσσεὺς,
στάσκεν, ὑπαὶ δὲ ἴδσκε κατὰ χθονὸς ὄμματα πύξας,
σκῆπτρον δ' οὐτ' ὀπίσω οὔτε προπρηγὲς ἐνώμα,
ἀλλ' ἀστεμπερὲς ἔχεσκεν ἀἰθερῆ φωτὶ εἰκώς·
φαίης κε ζάκοτόν τε τιν' ἔμμεναι ἄφρονά τ' αὐτως.
Ἄλλ' ὅτε δὴ ῥ' ὄπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος ἔει
καὶ ἔπεα νηάδεσσιν εἰκόντα χεῖμερήσιν,
οὐκ' ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆϊ γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος·
οὐ τότε γ' ὦδ' Ὀδυσῆος ἀγασσάμεθ' εἶδος ἰδόντες.

Ἐγὼ δ' ἔγραψα πᾶσαν τὴν εἰσαγωγὴν ταύτην, ἵνα εἰσαγάγω παρ' ὑμῖν τὸν Λόρδον Γυλφόρδον, εἰς ἃν ἔδωκα ἐπὶ τούτῳ συστατικὴν ἐπιστολήν. Εἶναι δὲ ὁ ἀνὴρ πεφωτισμένος, ἐλεήμων εἰς ἄκρον, καλὸς κἀγαθὸς (αἱ λέξεις αὗται εἶναι ἑλληνιστί γεγραμμέναι ἐν τῇ ἐπιστολῇ). Καὶ προστάτης μὲν ὢν τῶν Ἑλλήνων, εὐεργέτης δὲ τῶν Ἰονίων νήσων, φέρει ἐν τε τοῖς παρασῆμοις καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τὸ Γαλλικόν τοῦτο σύνθημα: *La vertue est la seule noblesse* (ὃ ἔστιν· ἀρετὴ ἢ μόνη εὐγένεια.) Ἀναχωρῶν μεθ' ἑαυτὸν εἰς Κερκύραν, διὰ Παρισίων, ἐπιθυμεῖ, μὲ εἶπε, νὰ ἴδῃ, αὐτοῖς ὄμμασι, πρὶν καταλίπει τὸν κόσμον τοῦτον, τὸν συγγραφεὰ τῆς ἐν Ἀνατολῇ περιηγήσεως (τὸν Σατωβριάνδον), τὸν ὁποῖον οὐδ' ἀφοῦ ἀνέγνωσε τὰ ποιήματα τοῦ Λόρδου Βύρωνος ἠδυνήθη νὰ λησμονήσῃ. Κατ' εὐτυχίαν τῶν Ἑλλήνων, ὁ εὐγενὴς λόρδος δὲν φαίνεται νὰ σπεύδῃ πολὺ πρὸς τὸν θάνατον· διότι, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἀστεϊότερον, μ' ἐπεμψε πρὸ μικροῦ πρόσκλησιν νὰ συγγευματίσω μετ' αὐτοῦ, ἐν τῇ κατὰ τὸ Λονδίνον οἰκίᾳ του, ἀφοῦ ἐπανέλθῃ ἐκ Κερκύρας, μετὰ μῆνας πέντε, τῇ 1η. τοῦ προσεχοῦς Δεκεμβρίου, ἡμέρᾳ τρίτῃ, ὥρᾳ τρίτῃ μετὰ μεσημβριανῶν· προσθεῖς εἰς τὴν πρόσκλησίν του καὶ τὴν ἐξῆς σημείωσιν, ὅτι· οὐδένα τῶν κεκλημένων θέλει περιμείνει πλεόν τῆς τετάρτης παρὰ τέταρτον. Τοιαύτην δὲ τινα σημείωσιν προσθέτουσιν ἤδη εἰς ὅλας τὰς προσκλήσεις, πρὸς χάριν τοῦ δουκὸς Οὐελλιγκτῶνος, ὅστις δὲν ἀγαπᾷ τὴν περὶ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος ἀκρίβειαν.

ΜΑΡΚΕΛΛΟΣ.